

Gilde Nieuws, editie februari 2020

UITNODIGING Voorjaarsvergadering

Datum: woensdag 18 maart 2020
Tijd: 19:45 uur (inloop vanaf 19:30 uur voor koffie/thee)
Locatie: Hal van de Gedachteniskerk

Het programma is als volgt:

19:30 uur Inloop met koffie/thee

19:45 uur Huishoudelijk gedeelte met welkom door de voorzitter en toelichting op de jaarverslagen. De jaarverslagen worden per mail als bijlagen bij deze editie van het Gilde Nieuws meegestuurd.

Pauze 20:00 - 20:15 uur: Koffie/thee

20:15 uur. 3 lezingen:

1. Goof van Lienden over het Bombardement van de Cuneratoren op 23 april 1943
2. Ton Dijkstra vertoont een oude film over Operatie Faust, de voedselvoorziening in 1944/1945. Over bevrijding en voedseltransporten vanaf Nude richting Utrecht.
3. Theo Peek vertelt over Bevrijding en terugkeer in Rhenen. Eigen ervaringen.

ca 21:45 uur. Afsluiting met hapje en drankje.

Aanmelding graag vooraf en voor 15 maart. Via de mail naar info@cuneragilde.nl of telefonisch aan Willy Hoorn, tel 0317 - 616369.

Van de voorzitter

We vinden het allemaal leuk om rondleidingen te geven. Althans ik denk dat dit de primaire motivatie is om bij het Cuneragilde actief te zijn. De groep donateurs het Cuneragilde en met name de beiaard is onverminderd belangrijk. Gidsen en donateurs leveren allemaal een bijdrage om ons kostbaar erfgoed in stand te houden – soms door een bijdrage te verlenen, maar ook door “draagvlak” hiervoor te stimuleren.

Het aantal bezoekers aan Rhenen neemt toe, er zijn meer rondleidingen en financieel gaat het

goed. Op de komende voorjaarsbijeenkomst wordt hier uitgebreider op ingegaan. Ook over de beiaard hoeven we niet te klagen. Het aantal bespelingen is gehandhaafd en de 4 beiaardconcerten in augustus kregen ook steeds meer bezoekers.

Contacten met ander instanties – Gemeente, Stadsmuseum, Historische Vereniging, de Greb, Cunerakerk, Open monumentendag, etc. - verlopen goed.

De vrijwilligers van het Cuneragilde zijn veelal “hands-on”. Om met een stereotiep aan te duiden – op z'n Rotterdams “geen woorden maar daden”. Dat heeft ons in het verleden wel parten gespeeld: onze omgeving dacht wel 'voor ons' en wij voerden het wel uit - “er werd wel over ons gepraat, maar niet met ons”. Dat gewoon uitvoeren -doen- blijft onze kracht. In korte tijd 500 kinderen extra rondleiden voor het scholenproject in het kader van 75 jaar vrijheid; niet te lang over praten maar plannen en uitvoeren.

Op die dadendrang van de vrijwilligers van het Cuneragilde ben ik trots. En met zo'n groep mensen rond het Stichtingsbestuur durf ik het komend jaar wel weer de uitdagingen aan te gaan. Nog drukker, nog meer, nog intensiever.

Maar gelijktijdig ook: wordt u overvraagd, is het teveel, laat het horen. En kent u een buurman, buurvrouw of kennis die als vrijwilliger kan functioneren, ze zijn allemaal welkom. We zijn een vrijwilligersorganisatie en dat houdt in dat niets moet en veel mag. Vrijwilliger zijn is wel vrijwillig, maar niet vrijblijvend. De kwaliteit van een rondleiding wordt bepaald door de gids zelf, maar heeft ook uitstraling naar het hele Cuneragilde.

In deze nieuwsbrief veel verwijzingen naar te lezen stukjes tekst. En natuurlijk ook de uitnodiging voor de voorjaarsbijeenkomst met vrijwilligers en donateurs op woensdag 18 maart in de Hal van de Gedachteniskerk.

Jaarverslag Activiteitencommissie 2019

Het zomerseizoen liep dit jaar van 26 juni t/m 14 september. In totaal dus 48 dagen met openstelling van de kerk en torenbeklimming (wekelijks van woensdag t/m zaterdag). Tijdens de openstelling hebben 21 gastheren – en gastvrouwen bezoekers in onze Cunerakerk ontvangen en van informatie voorzien. Voor de torenbeklimmingen zijn 14 gidsen ingezet. Het aantal bezoekers lag in tegenstelling tot 2018 zo'n 20 % hoger (2019 : 1846, 2018 : 1575). De toren is dit jaar door 196 volwassenen en 78 kinderen beklommen. Ook dit aantal lag aanmerkelijk hoger (35 %) dan in 2018.

Nieuw dit jaar is de inzet van whatsapp (- groepen) bij de aanvragen voor rondleidingen. Het VVV/museum hoeft daardoor niet langer zelf gidsen te bellen maar kan volstaan met de aanvraag in de whatsappgroep te plaatsen waarna gidsen zich kunnen melden. Het gebruik hiervan is succesvol gebleken en zal worden gecontinueerd.

Verdere activiteiten zijn geweest :

- Koningsdag (27 april); openstelling kerk (1725 bezoekers) en 5 torenbeklimmingen
- Monumentendag (14 september) : idem openstelling kerk (815 bezoekers) en 5 torenbeklimmingen
- Open (instap) rondleidingen op de Grebbeberg. In totaal 7 rondleidingen met 46 bezoekers op zaterdagen in juni, juli en augustus. Helaas viel de belangstelling dit jaar

tegen. Oorzaken zijn geweest het weer (regen en hittegolf op een aantal zaterdagen) en onvoldoende publiciteit in de media.

- Torenbeklimmingen met bezoek aan de beiaardier. Buiten het zomerseizoen op elke 2 e en 4^e zaterdag organiseerden we een beklimming waarbij bezoekers de beiaardier aan het werk konden zien. Gezien de reacties van deelnemers (aanvraag van verzoeknummers mogelijk en veel en leuke informatie van onze beiaardier Klaas de Haan) nog steeds een succes.
- En natuurlijk de inzet van gidsen voor de diverse aanvragen via de VVV /Museum voor rondleidingen op het Ereveld, Stads en Kerkrondeleidingen en Torenbeklimmingen (waaronder ook een aanvraag i.v.m. een huwelijksaanzoek).

Ook nieuw dit jaar was het experiment om in de herfstvakantie de kerk open te stellen met dagelijks een torenbeklimming. Dit bleek duidelijk in een behoefte te voorzien. Er was veel belangstelling (161 bezoekers kerk en 49 beklimmingen) en zal daarom zeker in volgende jaren herhaald gaan worden.

Ook hebben we dit jaar afscheid moeten nemen van enkele gastheren/gastvrouwen/gidsen. Door vertrek en toenemende vergrijzing is ons gidsenbestand verder afgenomen. Daarom wederom een oproep aan alle leden om in kennissen/vriendenkring nieuwe leden te werven.

Namens de activiteitencommissie :

Jan Blaas, Frank Ganzevles, Tineke Jansen en Pieter de Vries

Beiaard estafette

Op 3 mei van 13.00 tot 14.00 uur bespeelt onze beiaardier Klaas de Haan de beiaard in de Cuneratoren..

Deze estafette bespeling is een initiatief van de Koninklijke Nederlandse Klokkenspel Vereniging (KNKV) waaraan het Cuneragilde graag zijn medewerking verleend. Gratis te beluisteren in de omgeving van de toren.

De beiaardestafette vindt plaats op meer dan 75 locaties in Nederland. Zie voor deze locaties de kaart: *Kopieer en plak deze link in uw browser*

https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=19cu42NooEF4hC_09INMYBEQeKDfA0-9o&ll=52.116686124971466%2C5.212353599999915&z=8

Ter inspiratie een oud gedicht, gepubliceerd in 1949

HET CARILLON

*Ik zag de mensen in de straten,
hun armoe en hun grauw gezicht,
toen streek er over de gelaten
een luisteren, een vleug van licht.*

Want boven in de klokketoren

*na 't donker bronzen urenslaan
ving over heel de stad te hooren
de beiaardier te spelen aan.*

*Valerius: -- een statig zingen
waarin de zware klok bewoog,
doorstrooid van lichter sprankelingen,
"Wij slaan het oog tot U omhoog."*

*En één tusschen de naamloos velen,
gedrongen aan de huizenkant
stond ik te luisteren naar dit spelen
dat zong van mijn geschonden land.*

*Dit sprakeloze samenkomen
en Hollands licht over de stad, --
Nooit heb ik wat ons was ontnomen
Zoo bitter liefgehad.*

IDA G.M. GERHARDT

Het Cuneragilde en de viering van 75 Jaar Vrijheid

Het zal u niet ontgaan zijn, maar dit jaar wordt landelijk 75 Jaar Vrijheid herdacht en gevierd. Ook Rhenen doet mee aan deze festiviteiten. Een speciale projectgroep heeft op verzoek van de gemeente hierbij het voortouw genomen. Hierbij is teruggegrepen op de organisatie van 75 jaar Slag om de Grebbeberg. Vijf jaar geleden is uitgebreid stilgestaan bij de herdenking van de Slag om de Grebbeberg. Diverse activiteiten zijn hierbij weer "van stal" gehaald. Bijvoorbeeld het Locatietheater, het concert door de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso en het scholenproject. Hierover dadelijk meer.

Nieuw is de herdenking van de evacuatie van de inwoners van Rhenen in de meidagen van 1940 bij het monument aan de Buitennomme, het stilstaan bij de slachtoffers van de Holocaust in het Huis van de Gemeente en het lichtmonument op het Henk Deysplein en natuurlijk de Vrijheidsmaaltijd in de Hal van de Gedachteniskerk op 5 mei.

Wat doet het Cuneragilde?

Onze beiaard, bespeeld door onze vaste beiaardier Klaas de Haan, doet mee aan de "Beiaard bevrijdingsestafette". De beiaard klinkt op minimaal 75 plekken in het land op de dag van de desbetreffende bevrijding. Gestart is op 14 september 2019 in Maastricht en de laatste bespeeling is op 5 mei 2020 in Wageningen. Maar er is een probleem. Wanneer is Rhenen bevrijd? Er waren namelijk in de meidagen van 1945 geen inwoners in Rhenen. Als gevolg van de mislukking van Operatie Market Garden werd de bevolking van Rhenen en voor een deel ook van Elst geëvacueerd. In de winter van 1944 - 1945 ontstond er door een hele koude winter en het uitvallen van de treinen door de spoorwegstaking hongersnood in West-

Nederland. Er zijn in die periode zeker 20.000 mensen door uitputting, honger en kou gestorven. In april 1945 werd het ook de Duitsers duidelijk dat de oorlog verloren was. Op aandringen van de geallieerden, de Nederlandse regering en het Rode Kruis stonden de Duitsers open voor voedseltransporten naar West-Nederland. Deze voedseltransporten gingen van het voedseldepot in de Nede tussen de Grebbeberg en Wageningen via Rhenen en Elst naar Utrecht. 150 geallieerde vrachtwagens, bestuurd door Utrechtse chauffeurs van Van Gend en Loos, reden voor het eerst op 3 mei 1945 richting West-Nederland. Dit voedseltransport noemt men Operatie Faust. In overleg met Henk Deys hebben we daarom de “bevrijding” van Rhenen vastgesteld op 3 mei 1945. Op zondag 3 mei 2020 speelt Klaas de Haan op de beiaard.

Het scholenproject bestaat uit een groot aantal onderdelen. Er is bijvoorbeeld een presentatie over de Holocaust door Piet Hovestad in groep 7 en 8 van de basisscholen in Rhenen en de kinderen maken een werkstuk over het thema “Wat is vrijheid? Hoe beleven we vrijheid? De werkstukken worden beoordeeld door een deskundige jury. Het Cuneragilde maakt deel van uit de jury.

En dan het klapstuk! Alle groepen 7 en 8 van de basisscholen in de gemeente Rhenen krijgen een rondleiding aangeboden op het militaire Ereveld en het slagveld op de Grebbeberg. Het gaat om ongeveer 500 leerlingen! Het wordt een hele toer voor onze gidsen om deze rondleidingen in de periode van begin maart tot halverwege april in goede banen te leiden. Het Cuneragilde zet voor de realisatie van de viering van 75 Jaar Vrijheid zijn beste beentje voor.

Een boom en nog een boom, en nog één is samen een bos

N.B. Aanbevolen studiemateriaal voor gidsen op de Koningstafel en verder voor iedereen die graag in het bos wandelt.

Er is maar heel weinig origineel, oud, bos in Nederland. Men schat slechts 3% van het totale bestand aan bomen. Bosbeheer gaat steeds meer het actuele belang van dit streekeigen genenmateriaal zien en waarderen. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft meegewerkt aan **twee gratis downloadbare publicaties:**

“Erfgoed in het bosbeheer” Het is een handleiding voor het integreren van erfgoedwaarden in het beheer. 97 pagina's via probos.nl door Martijn Boosten en Joyce Penninkhof. Selecteer onderstaande link, plak in een browser en download het rapport.

<https://probos.nl/rapporten-2019/1593-erfgoed-in-het-bosbeheer>

“Behoud groen erfgoed” Het is een plan voor het behoud van bedreigde wilde bomen en struiken in Nederland. 96 pagina's via www.cultureelerfgoed.nl door Lodewijk van

Kemenade en Bert Maes van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Selecteer deze link, plak in een browser en download het rapport)

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/groen-erfgoed/documenten/publicaties/2019/01/01/behoud-groen-erfgoed>

Uitnodiging Stichting Vrienden van de Cunerakerk op 27 maart lezing over geschiedenis Ridderlijke Duitse Orde

In de Cunerakerk zit een gebrandschilderd raam aan de noordkant van de kerkruimte. (zie bijgaande foto). Dit raam verwijst naar- en is geschonken door, de Ridderlijke Duitse Orde (RDO), Balije van Utrecht. Het draagt het wapenschild met het zwarte kruis van deze ridderlijke orde.

Op 27 maart geeft prof dr. Renger de Bruin, archivaris-conservator van de Universiteit van Utrecht een lezing over de RDO. De 800 jarige geschiedenis van de RDO is interessant genoeg en heeft verbanden met de geschiedenis van Rhenen.

Vrijwilligers van het Cuneragilde die bij de kerk betrokken zijn hebben gratis toegang bij deze lezing die georganiseerd wordt door de Stichting Vrienden van de Cunerakerk. Normale toegangsprijs is € 7,50

19.30 kerk open, koffie

20.00 – 22.00 lezing met halverwege een pauze met een drankje

Muzikale begeleiding door het houtensemble van Ons Genoegen

Nog meer lezen?

Een artikel in de Rijnpost over het bezoek op 4 februari van een radioreporter van **Radio M** aan de Cuneratoren. Tom Leker werkte, namens het Cuneragilde, mee aan deze live uitzending.

<https://www.rijnpost.nl/nieuws/algemeen/936373/cuneratoren-centraal-in-programma-wintertoer>

Radio reporter Jos van Heerden bracht met zijn programma “wintertoer” een bezoek aan Rhenen. Het twee uur durende muziekprogramma van Radio M werd regelmatig onderbroken door live interviews vanaf locatie.

Het globale plan van de Cuneragilde gids was om eerst het museum te bezoeken, dan door de Cunerakerk en vervolgens in etappes de toren op, langs de beiaard, om te eindigen op de top van de Cuneratoren. Speciaal voor deze gelegenheid speelde beiaardier Siem Gerritsen, die zich ook had voorbereid op het spelen van de RTV Utrecht jingles. Extreem live was natuurlijk het voorlezen van de filemeldingen, het waren er een heleboel, terwijl Jos van Heerden zo ongeveer midden tussen de spelende klokken stond. De luisteraars weten nu zeker dat Rhenen een beiaard heeft!

Aan de uitzending hebben onder andere meegewerkt het Stadsmuseum Rhenen, de HVOR en Vrienden van de Cunerakerk. Het overkoepelende verhaal is in verschillende etappes onder ander verteld door Tom Leker, Cuneragilde gids.

De toren is iedere 2e en 4e zaterdag van de maand om 14.30 uur met gids te beklimmen tijdens bespeling van de beiaard. Zie sites van VVV-Stadsmuseum Rhenen en/of Cuneragilde.

Over wat anderen schrijven over de **beiaard estafette**:

<https://cultuurinrhenen.nl/evenement/beiaard-bevrijdingsestafette-in-rhenen/>

Een artikel over de voorlopers van de reformatie in onze omgeving door Jos de Weerd.

Jos de Weerd was onze inleider op de Dank-je-wel avond in het najaar 2019. Hij gaf een presentatie over Twijfel en Vernieuwing in de kerk in het midden van de 16e eeuw.

Het was een ingewikkeld onderwerp. We spraken af dat Jos de Weerd een samenvatting zou mailen, ter nalezing.

Hij stuurde aan ons zijn een publicatie uit 2019 in het Historisch Jaarboek voor Gelderland van de Vereniging Gelre, Arnhem. Titel: tussen vernieuwing en onthechting. Sacramentele conflicten in Gelre rond het midden van de zestiende eeuw

Wil je deze publicatie lezen? Stuur een mail naar info@Cuneragilde.nl en je krijgt een PDF van het artikel toegezonden.